

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"

Navoiy davlat pedagogika instituti

kengash raisi:

B.B.Sobirov

2024 yil

RANGTASVIR (dastgohli) TA'LIM YO'NALISHI
BO'YICHA FANLARARO (MAJBURIY FANLAR) YAKUNIY
DAVLAT ATTESTATSIYASI SINOVNING
DASTURI

(2023-2024 O'quv yili bitiruvchi kurs talabalari uchun)

Navoiy 2024

Ushbu dasturi Navoiy davlat pedagogika instituti bakalavriyat ta'lim yo'nalishi bitiruvchi kurs talabalari uchun "Rangshunoslik va kompozitsiya asoslari", "Chizmatasvir" fanlaridan yakuniy davlat attestatsiyasini tashkil etish va o'tkazish uchun tuzilgan bo'lib, institut Kengashining "29" "03" 2024 yil 9-sonli majlis bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

"Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi" kafedrasida muhokama qilingan va "14" "03" 2024 yil 8-sonli majlis bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

Asos - O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida 2009 yil 5 iyunda 1963-son bilan ro'yxatga olingan "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi to'g'risida Nizom;

- O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida 2018 yil 26 sentyabrda 3069-son bilan ro'yxatga olingan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi Nizom.

- "Rangshunoslik va kompozitsiya asoslari", "Chizmatasvir" fanlarining o'quv dasturi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2015-yil 21-avgustdagi 303-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan "Pedagogika ta'lim sohasining davlat ta'lim standarti" Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat pedagogika universitetida ishlab chiqilgan va Oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yo'nalishlari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 2020 yil 14-avgustdagi 3-son bayonnomasi bilan ma'qullangan.

-O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2020 yil 14-avgustdagi 418-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan.

Tuzuvchilar:

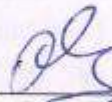
"Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi" kafedrası mudiri, dots. A.H. Abdullayev.

"Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi" kafedrası o'qituvchisi Sh.N. Choriyev

"Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi" kafedrası o'qituvchisi S.A. Bobomurodova

"Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi" kafedrası o'qituvchisi O.E. Qodirov

Taqrizchilar

"Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi" kafedrası dots. O.D. Raximov

"Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi" kafedrası katta o'qituvchisi I.N. Gadoyev

Yakuniy davlat attestatsiyasining maqsadi: bo‘lajak o‘qituvchilarning hayotiy tasavvurlari bilan amaliy faoliyatlarini umumlashtirib borib, “Rangshunoslik va kompozitsiya asoslari” hamda “Chizmatasvir” fanlaridan tushuncha va munosabatlarni talabalar tomonidan ongli ravishda o‘zlashtirilishiga hamda hayotga tadbiq eta olishga intilish, ularning kelajakdagi ish faoliyatida amaliy ahamiyat kasb etuvchi mutaxassislik fanlaridan bilim, ko‘nima va malakalarni shakllantirish va rivojlantirishdan iborat.

Yakuniy davlat attestatsiyasi dasturining vazifalari: talabalarni “Rangshunoslik va kompozitsiya asoslari” hamda “Chizmatasvir” fanlaridan ma’lumot majmuasi bilan tanishtirishgina emas, balki talabalarni mantiqiy fikrlash, chizmalarni tushunish, o‘qish va misollar yechishga qo‘llay bilish, shuningdek talabalarga ta’lim yo‘nalishlariga oid umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan qanday bilimlarni bilishlari lozim ekanligini bildirish.

Yakuniy davlat attestatsiyasi o‘tkaziladigan mutaxassislik fanlar nomi:

1. Rangshunoslik va kompozitsiya asoslari.
2. Chizmatasvir.

I. Rangshunoslik va kompozitsiya asoslari fanining mazmuni.

Rangshunoslik va kompozitsiya asoslari fanni o‘qitishdan maqsad – sanoat maxsulotlari kompozitsiyasining fazoviy-hajmiy shaklini tushunish, tahlil qilish va eskizlarda aks ettirish ko‘nikmasini hosil qilishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko‘nikmalalar, ijodiy va jarayonlarga uslubiy yondashuv hamda ijodiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.

Kompozitsiya realistik asar yaratish qonun qoidalari bo‘yicha talabalarda nazariy bilimlarni shakllantirish asoslari sifatida tasviriy san’at barcha turlari-rangtasvirda ham badiiy ijodning asosiy maqsadi hisoblanadi. U yaratiladigan badiiy asar plastik tizimi va uning mazmun mohiyati o‘zaro bog‘liqligi nazariy jihatlari belgilab beradi.

“Rangshunoslik va kompozitsiya” fanidan savollar

1. Quyosh nuri bir necha rang nurlari tutamidan iborat ekanligini qaysi fizik olim aniqlagan va sistemaga solgan?
2. Spektr ranglar asosan, necha xil bo‘ladi?
3. Asosiy ranglar qaysilar?
4. Sariq rang qaysi ranglar to‘plamiga kiradi?
5. Kulrang qaysi ranglar tarkibiga kiradi?
6. Yashil rang qaysi ranglar turkumiga kiradi?
7. Oq rang qaysi ranglar turkumiga kiradi?
8. Binafsharang qaysi ranglar turkumiga kiradi?
9. Qaysi ranglar «Axromatik» hisoblanadi?
10. Qaysi ranglarga «Xromatik» deyiladi?
11. Spektr ranglarning to‘g‘ri tartibda yozilganini aniqlang.

12. Eng toza ranglar qaysilar?
13. Sovuq ranglar qaysilar?
14. Rang kontrasti nima?
15. “Garmoniya” so‘ziga berilgan to‘g‘ri ta’rifni aniqlang.
16. Iliq ranglar qaysilar?
17. Sinka nima?
18. “Kolorit” so‘ziga berilgan to‘g‘ri ta’rifni toping.
19. Aktiv ranglaiga qaysilar kiradi?
20. “Nilobi” qanday rang?
21. Rang doirasining tashqi halqasida sariq, yashil, ko‘kish, binafsha tartibda joylashgan ranglar nima deb nomlanadi?
22. Nurlami ko‘p yoki kam aks etishi xususiyati.
23. Tus yorqinligi bo‘yicha o‘ziga teng keladigan kulrang tusni saqlagan holda ko‘pmi, kammi singdirish xususiyatlari.
24. Ikki xil rangdan uchinchi xil rangni keltirib chiqarish bu. . .
25. Ranglar halqasi deganda.....
26. Ranglarning to‘lqin uzunligiga qarab aniqlanadigan xossasi.
27. Ranglarning og‘irlik va yengillik tasavvur uyg‘otuvchi xususiyati.
28. Biror rangning spektr rang tusiga yaqinlashib borishi.
29. Rangning o‘zaro muvofiqligi, qarama-qarshiligi rang masalasida ko‘rinishi bu. . .
30. Rangning zichligi, yengilligi, yuzalarni uzoqlashtirib, yaqinlashtirib ko‘rsatishi.
31. Quyosh spektrlari.....
32. Yorug‘ nurlar ko‘p aks etsa, rang qanday tusda o‘z ifodasini topadi?
33. Qo‘shimcha ranglar qaysi ranglar aralashuvidan hosil bo‘ladi?
34. Muayyan rang tusga ega bo‘lgan qizil, yashil, ko‘k ranglar nima deb nomlanadi?
35. Xromatik sirt o‘zida qanday ranglar tusini aks ettiradi?
36. Rang qo‘shilgan joyning to‘q tusga o‘xshab ko‘rinishi:
37. Oq, kulrang, qora ranglardan nima hosil bo‘ladi?
38. Axromatik, xromatik so‘zlarining ma’nosini toping.
40. Akvarel so‘zining ma’nosi:
41. Yorug‘lik shu’lasi — bu....
43. Yorug‘lik kontrasti - bu
44. Shu’la nima?
45. Gamma bu...
46. Shtrix nima?
47. Qaysi ranglar axromatik hisoblanadi?
48. Tasviriy san’at turlari qaysi qatorda to‘g‘ri ko‘rsatilgan?
49. Tabiatdagi mavjud ranglarni nechki qismga ajratish mumkin?
50. Xromatik ranglarga qaysi ranglar kiradi?
51. Kontrast ranglar deb nimaga aytiladi?

52. Tasviriy san'atda jonsiz tabiat degan mazmuni beruvchi janr qanday?
53. Guash texnikasi, texnologiyasida vazifalar ishlash uchun qanday ashyo va jihozlar zarur bo'ladi?
54. Inson boshi uzunligi gavda ulchov birligi etib tavsiya etgan rassom?
55. Triptix nima?
56. Qaysi bo'yoqda ishlaganda texnikasi yorug'dan soyaga qarab beriladi?
57. Garmoniya iborasi nimani bildiradi?
58. Akvarel bo'yoqlardan qaysi san'at turida qo'llaniladi?
59. Guashg' bo'yog'i asosan san'atning qaysi turida qo'llaniladi?
60. Hosila ranglar qaysi qatorda to'g'ri berilgan?
61. Akvarel uchun nechta mo'yqalam kifoya qiladi?
62. Akvarelda ishlatiladigan ish qurollari qaysilar?
63. Akvarelga nima qo'shib ishlatiladi?
64. Akvarel bo'yog'i qaysi san'at turlarida ko'proq qo'llaniladi?
65. Akvarel bo'yog'i qurigach, ochlashadimi yoki to'qlashadimi?
66. Akvarel bo'yog'i guashdan nimasi bilan farqlanadi?
67. Akvarel ishlarining asosiy sifati nimalarda namoyon bo'ladi?
68. Moybo'yoq tasviriy san'at faoliyatida nechanchi asrdan boshlab qo'llanilgan?
69. Tasvirdagi akvarel surtmasi ko'pligi sabab oqib ketsa, uni qanday yo'l bilan bartaraf etiladi?
70. Tempera tasviriy san'atning qaysi turida ishlatiladi?
71. Qizil va zangori bo'yoqlar aralashmasidan qanday rang hosil bo'ladi?
72. 7shil rang qaysi bo'yoqlar aralashmasidan hosil bo'ladi?
73. Lojuvard rang qanday rang?
74. Sangina, pastel, sous kabi badiiy materiallar tasviriy san'atning qaysi turida qo'llaniladi?
75. Zarg'aldoq rang qaysi bo'yoqlar aralashmasidan hosil bo'ladi?
76. Jigarrang rang qaysi bo'yoqlardan hosil bo'ladi?
77. «Lessirovka» deganda nimani tushunasiz?
78. Ranglar spektri nima?
79. Qush va xayvonlarni tasvirlash kaysi janrga kiradi?
80. «Sangina» quruq holda ishlatiladimi yoki suyuq holdami?
81. Akvarel texnikasida ishlovchi usta rassomlar kimlar?
82. Akvarel ishlarining asosiy sifati nimalarda namoyon bo'ladi?
83. Akvarelda nima uchun oq bo'yoq ishlatilmaydi?
84. «Podmolyovka» nima?
85. Buyumlarni tasvirlashda ufq chizig'i nechta holatda bo'lishi mumkin?
86. Moybo'yoq qanday quriydi?
87. Mo'yqalamni qanday o'rab saqlanadi?
88. Mo'yqalamni qanday, qaysi tarafga qarab xarakatlantirish kerak?
89. Nusha olish (rassomlarning asarlaridan. nima uchun kerak bo'ladi?)

90. Perspektiva iborasining ta'rif qaysi qatorda to'g'ri yoritilgan?
91. Pistoqi rang qanday rang?
92. Stilizatsiya so'zining ma'nosi nima?
93. Suvbo'yoq texnikasida tasvir ishlashda qanday ashyolar, ish qurollari zarur?
94. Tasviriy san'at texnologiyasi va nusxa ko'chirish fani nimani o'rgatadi?
95. Tush nima?
96. Ufq chizig'i deganda nimani tushunasiz?
97. Kontrast ranglar deganda nimani tushunasiz?
98. Yoritgich (safid. nima uchun xizmat qiladi?
99. Qalamtasvir texnikasi deganda nima tushuniladi?
100. Akvarel ishlarining asosiy sifati nimalarda namoyon bo'ladi?
101. «Grizayl»nima?
102. «Grizayl»texnikasida qanday sathga ishlagan ma'qul?
103. «Grizayl»qalamtasvir soxasiga kiradimi yoki rangtasvirgami?
104. «Grizayl»texnikasida nima uchun ishlanadi?
105. «Planshet» asosan nima uchun xizmat qiladi?
106. Moybo'yoq tasviriy san'at faoliyatida nechanchi asrdan boshlab qo'llanilgan?
107. Yumshoq, mayin mo'yqalamlar nimalardan tayyorlanadi?
108. Moybo'yoqni nima bilan qo'shib foydalaniladi?
109. «Podmolyovka» nima?
110. Mastixindan qaysi san'at turida ishlatiladi?
111. Akvarel bu kanday rang?
112. Pastel nima?
113. Pigment nima?
114. Hech qanday tasviriy elementga ega bo'lmagan tekis yuz qanday qabul qilinadi?
115. Tekis yuzali tasviriy boshlang'ich elementlarning xarakteristikasini belgilaydigan koordinatlarga.... kiradi.
116. Tekis yuzada kompozitsiyaning elementlarini ayting?
117. Qanday shakl obrazi o'zining nomustahkamligini namoyish etadi?
118. Qanday shakl uning mustahkam va og'irligini namoyish etadi?
119. Ma'lum sharoitda mustahkam va o'rta nomustahkam bo'la oladigan faol shaklni toping.
120. Uyg'unlikning bevosita sharti nimada?
121. Barcha elementlari tenglashtirilgan holatga ega kompozitsiya qanday ataladi?
122. Kompozitsiya kategoriyalariga nimalar kiradi?
123. Mazkur shaklning barcha elementlarini tashkil qilishda yagona yondashish nima bilan belgilanadi?
124. Ijodiy yo'nalish strategiyasini nima beradi?
125. Oddiy geometrik shakllarni toping.
126. Kontrast geometrik shaklni toping.
127. Murakkab geometrik shaklni toping.
128. "Tekis yuzali" kompozitsiyaga quyidagilardan qaysi biri kiradi?
129. Uch oichovli kompozitsiyaga quyidagilardan qaysi biri kiradi?

130. Transformatsiya nima?
131. Ishlov berish yo'li bilan aniqlovchi, buyum yuzasining material xususiyatini belgilovchi sifatga
132. Elementlari ko'p qaytariladigan murakkab shakl qanday ataladi?
133. Bir xil geometrik tuzilishga va turli oichovlarga ega tipoelementlar qanday ataladi?
134. Murakkab shakllarning qaytarilmaydigan ismlari qanday ataladi?
135. Qanday rang "axromatik" (tussiz shkalaga. oichovga mansub)?
136. "Xromatik" ranglaming bo'linmasi shkalasiga qaysi rang kiradi?
137. Ranglar doirasida asosiy vazifani qaysi rang bajaradi?
138. Ranglar doirasiga qaysi ranglarni qo'shsa boiadi?
139. Qaysi ranglar birlashmasidan "neytraltmfe" (ta'sirsiz, ko'zga yaqqol tashlanmaydigan. rang olish mumkin?)
140. Axromatik (tussiz. o'ta farqli ranglar (kontrast. kompozitsiyani qanday ranglar birlashmasidan olish mumkin?)
141. Qanday ranglar birlashmasidan foydalanganda axromatik (tussiz nyuans (bilinar-bilinmas tafovut. kompozitsiya yaratiladi?)
142. Qanday ranglar birlashmasidan "bahavo oqartirish" axromatik kompozitsiyani olsa bo'ladi?
143. Qanday ranglar birlashmasidan "xira-vazmin" axromatik kompozitsiya yaratsa bo'ladi?
144. "Sovuq mijozh rangga" qanday rang kiradi?
145. "Issiq mijozli ranglarga" qaysi rang kiradi?
146. Qanday ranglar ko'k rangga nisbatan bir-biridan o'ta farqli (kontrast rang qatoriga kiradi?)
147. Qanday ranglar sariq rangga yaqin hisoblanadi?
148. Mazkur ranglardan qaysi biri eng yengil hisoblanadi?
149. Mazkur ranglardan qaysi biri eng og'ir hisoblanadi?
150. Turdosh-kontrast ranglar uyg'unligiga qaysilar kiradi?
151. Turdosh rang uyg'unligiga qaysi ranglar kiradi?
152. Turdosh-qo'shimcha ranglar uyg'unligiga qaysilar kiradi?
153. Binafsharang qaysi ranglar qo'shilmasidan hosil bo'ladi?
154. Bir xil (monoxrom. rang uyg'unligi qaysi rang qo'shilganda ko'rinadi?)
155. Zarg'aldoq rangi qaysi ranglar qo'shilmasidan hosil bo'ladi?
156. Yashil rang qaysi ranglar qo'shilganda hosil bo'ladi?
157. Polotno nima?
158. Ranglar gammasi bu
159. Retush bu....
160. Sous bu....
161. Tors bu....
162. Jang manzaralarini o'zida aks ettiruvchi tasviriy san'at janri qaysi?
163. Temperaning qanday turiari bor?
164. Enkaustika nima?
165. Tempera qaysi so'zdan olingan ma'nosi nima?
166. Guash so'zining ma'nosi nima?
167. Loy o'yinchog'i nima bilan bo'yaladi?

168. Sektr ranglar asosan necha xil bo‘ladi?
169. Pistoqi rang qanday rang?
170. Stilizatsiya so‘zining ma’nosi nima?
171. Suvbo‘yoq texnikasida tasvir ishlashda qanday ashyolar, ish qurollari zarur?
172. Tasviriy san’at texnologiyasi va nusha ko‘chirish fani nimani o‘rgatadi?
173. Tush nima?
174. Ufq chizig‘i deganda nimani tushunasiz?
175. Kontrast ranglar deganda nimani tushunasiz?
176. Yoritgich (safid. nima uchun xizmat qiladi)?
177. Qalamtasvir texnikasi deganda nima tushuniladi?
178. Akvarel ishlarining asosiy sifati nimalarda namoyon bo‘ladi?
179. Xromatik ranglarga qaysi ranglar kiradi?
180. Kontrast ranglar deb nimaga aytiladi?
181. Tasviriy san’atda jonsiz tabiat degan mazmunni beruvchi janr qanday?
182. Guash texnikasi, texnologiyasida vazifalar ishlash uchun qanday ashyo va jihozlar zarur bo‘ladi?
183. Inson boshi uzunligi gavda ulchov birligi etib tavsiya etgan rassom?
185. Garmoniya iborasi nimani bildiradi?
186. Akvarel bo‘yoqlardan qaysi san’at turida qo‘llaniladi?
187. Guash bo‘yog‘i asosan san’atning qaysi turida qo‘llaniladi?
188. Hosila ranglar qaysi qatorda to‘g‘ri berilgan?
189. Akvarel uchun nechta mo‘yqalam kifoya qiladi?
190. Qanday ranglar birlashmasidan “xira-vazmin” axromatik kompozitsiya yaratsa bo‘ladi?
191. “Sovuq mijozh rangga” qanday rang kiradi?
192. “Issiq mijozli ranglarga” qaysi rang kiradi?
193. Dastgohli rangtasvir nima?
194. Eksterer nima?
195. Tasviriy san’atda simmetriya nima?
196. Epigrafika nima?
197. Eng toza ranglar qaysilar?
198. “Garmoniya” so‘ziga berilgan to‘g‘ri tavsifni aniqlang
199. “Natyurmort” so‘zi qanday ma’noni bildiradi
200. Kompozitsiya nima?

1. D.A. Nazilov, I.V.D Mitriyeva, N.X. Xadjabayeva. Kompozitsiya asoslari. Darslik. Toshkent 2009
2. S.S.Bulatov. Rangshunoslik. Darslik. Toshkent 2009
3. Xudoyberganov R.A. Kompozitsiya. O‘quv qo‘llanma Toshkent 2007
4. Xudoyberganov R.A. Rangshunoslik asoslari. O‘quv qo‘llanma Toshkent 2007
5. Abduraxmonov G‘.M. Kompozitsiya asoslari. O‘quv qo‘llanma Toshkent 2007
6. F.S.Abdullayev, I.N.Gadoyev. Rangtasvir. O‘quv qo‘llanma Navoiy 2022

Qo‘shimcha adabiyotlar

- 1.Mirziyoev Sh.M. “Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak”. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollari bag‘ishlangan majlisidagi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so‘zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, № 11
- 2.Mirziyoev Sh.M. “Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz”. Toshkent, “O‘zbekiston”, 2017 yil
- 3.Mirziyoev Sh.M. “Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta‘minlash- yurt taraqqiyoti va xalq faravonligining garovi.Toshkent, “O‘zbekiston”, 2017 yil
- 4.Normatov N. Ranglar yurtiga yo‘l”. O‘quv qo‘llanma Toshkent 2009
- 5.Abdurasulov S. Tasviriy san‘at. O‘quv qo‘llanma Toshkent 2009
- 6.R. A.Xudayberganov. Maxobatli rangtasvnr texnika va texnologiyasi. Darslik.Toshkent 2015

Internet saytlari

- 3.1 www.lex.uz – Axborot manbaalari
- 3.2. www.tdpu.uz - Nizomiy nomidasi TDPU portali.
- 3.3 www.Ziyonet.Uz - O‘zbekiston Ziyonet kutubxonasi bazasi
- 3.4 www.edu.uz - O‘zbekiston Respublikasi ta‘lim portal

Bitruvchi kurs talabalari “Rangshunoslik va kompozitsiya asoslari” fanidan topshiradilar va test natijalari quyidagicha baholanadi

1	Testlar soni	5 baho	4 baho	3 baho	2 baho
		90-100 ballgacha	70-89 ballgacha	60-69 ballgacha	59 ballgacha
2	50 ta	45-50 ta to‘g‘ri javob	35-44ta to‘g‘ri javob	30-34 ta to‘g‘ri javob	29 ta to‘g‘ri javob

5 baholik	100 ballik		Baholash mezonlari
5	90-100	(a‘lo)	“Talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo‘llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi, fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega” deb topilganda.
4	70-89,9	(yaxshi)	“Talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo‘llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega” deb topilganda.
3	60-69,9	(yetarli)	“Talaba olgan bilimni amalda qo‘llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega” deb topilganda.
2	0-59,9	(qoniqarsiz)	“Talaba fan dasturini o‘zlashtirmagan, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunmagan, fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega emas” deb topilganda.

Izoh: Talabalarning bilim darajasi baholash mezonlari jadvali Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi shaklidan va fanning xususiyatidan kelib chiqib to‘ldiriladi.

II. Chizmatasvir fanining mazmuni:

Chizmatasvir -tasviriy san'at nazariyasi asosida natyurmortning o'zaro nisbati, kuzatish perspektivasi qonuniyatlari, kompozitsiya tuzilishi, yorug' va soya tushunchalari negizida gipsli geometrik jism, uy ro'zg'or buyumlari, meva va sabzavotlar hamda odam qomati sidirg'a mato fonida o'ziga qarab tasviri qalamda bajariladi.

Bunda nafaqat badiiy maxorat, balki o'quv topshiriqlarini bajarish jarayonlari mobaynida o'z shaxsiyligiga xos bo'lgan badiiy talqinini yaratish borasida so'z yuritiladi.

“Chizmatasvir” fanidan savollar

1. “Blik” deganda nimani tushunasiz?
2. “Refleks” (shu'la) nima?
3. Qalm tasvirda perespektiva nima?
4. “Blik” qanday jismlarda aniq ko‘rinadi?
5. Naturani tushgan soyasi nima deb ataladi?
6. Inter'er nima.
7. Portret nima?
8. Odam boshining gavidaga nisbati yoshga qarab o'zgaradimi?
9. Qoralama nima?
10. Havo perspektivasi nima?
11. Grafika san'atida dastgohda bajariladigan turini ko'rsating
12. Yirik haykaltaroshlik turi qaysi qatorda?
13. San'atning qaysi turi tasviriy san'at turiga kirmaydi?
14. Tasviriy san'atda hayvonlar bilan bog'liq janr qanday ataladi?
15. Tasviriy san'atda harbiy yurishlarga bag'ishlangan janrni toping.
16. Tasviriy san'atda jonsiz tabiat degan mazmunni beruvchi janr qanday?
17. Dastgohli (mol'bertda) bajarilgan tasviriy san'at asarlari qayerlarga qo'yiladi?
18. Qadimgi Misr sivilizatsiyasi qaysi daryo vohasida joylashib rivojlangan?
19. Qalamda ishlash qaysi yo'nalishning asosi?
20. – barcha tasviriy san'at turlarining asosi hisoblanadi?
21. Tez lavha nima?
22. Portret ishlashda odam ko'zi orasidagi masofa qancha?
23. Qanday holatda silindrning yuqori qismi to'g'ri chiziqda bo'ladi?
24. Drapirovka nima?
25. Soya deb nimaga aytiladi?
26. “Ekorshe” gips modelining muallifi kim?
27. Natura nima?
28. Skelet nima?
29. Hajm necha o'lchovda bo'ladi?
30. Odamning anatomik tuzulishi nima?
31. Old Osiyoda saroy va ilohiy inshootlarga kirish oldida Sher yoki ho'kiz tanasiga odam boshi qo'yilgan haykal nomi nima?

32. Natyurmortni masofadan qo‘l bilan o‘lchab olishda qanday maqsad nazarda tutiladi?
33. «Antik dunyo san‘ati» termini qaysi davrda kiritilgan?
34. «Antik» so‘zi tarjimasini va ma‘nosi?
35. Grettsiya san‘atida eramizdan avvalgi 11-8 asrlarda uchburchak, aylana va shartli belgilar kombinatsiyalaridan tashkil topgan badiiy uslub (meandrlar)?
36. Grettsiya me‘morchilik san‘atida Afina xudosiga bag‘ishlangan eng buyuk obida?
37. “Diskobol” haykali muallifi kim?
38. Natyurmort bu...?
39. Ufq chizig‘i nima?
40. Tez lavha nima?
41. Proportsiya so‘zining ma‘nosi?
42. Assimetrik nima?
43. Bizning ko‘zimiz nechta ranglarni ajratishi mumkin?
44. “Qalamtasvir akademiyasi” qaerda tashkil etilgan?
45. Syujet so‘zini ma‘nosi?
46. Rozetkalar qanday materiallardan ishlangan?
47. Aylana va ellipsning o‘lchami perespektivada o‘zgaradimi?
48. Rasm chizishda perspektivaning nechta asosiy qoidasini bilish lozim?
49. Chizishda buyumlarni nisbatlarini topish bu?
50. Soyalar naturaning qaysi tomonida bo‘ladi?
51. Qalam tasvirda ishlatiladigan ashyolar nima?
52. Tulum nima?
53. Ko‘z balandligida joylashgan fazoviy tekislik nima?
54. Portret ishlashda odam ko‘zlari orasidagi masofa qancha bo‘ladi?
55. Leonardo da Vinchining Mona Liza «Djakonda» (1503-1506) asari qaysi muzeyda saqlanadi?
56. «Sikstin madonnasi» muallifi kim?
57. Yuqori Uyg‘onish davrida Vatikandagi Avliyo Pyotr ibodatxonasi Sikstin kapellasi devor va shiftiga ishlangan umumiy 600 kv. m. maydonni tashkil etgan monumental asar muallifi kim?
58. XVII-asr Gollandiya tasviriy san‘atini boshlab beruvchi rassom?
59. O‘z asarlarida inson qalbidagi chuqur joylashgan murakkab hissiyotlarni ocha olgan XVII-asrda yashab ijod qilgan Gollandiyalik buyuk portretchi rassom kim?
60. Rasm deb nimaga aytiladi?
61. Chiziqli perspektiva bu?
62. Yorug‘ soya qanday bo‘ladi ?
63. Planlar deganda nimani tushunasiz?
64. Mastixindan qaysi san‘at turida ishlatiladi?
65. Qoralama nimani o‘rgatadi?
66. Tarixiy janr nimani ifodalaydi?

67. Akademik rasm bu?
68. Hajm nima yordamida aniqlanadi?
69. Kontur so‘zi qaysi tildan olingan?
70. Triptix nima?
71. Antik san‘at etalonlariga murojaat qilish natijasida XVII-asrda Fransiyada paydo bo‘lib XIX-asr boshlarigacha yevropada hukm surgan badiiy uslub qanday?
72. Taniqli frantsuz rassomi tomonidan ishlangan “Shar ustidagi qizcha” nomli asarning muallifi kim?
73. Puantalizm oqimi yo‘nalishida ijod qilgan rassomlarni toping?
74. Kubizm oqimi qaysi qatorda?
75. Abu Rayxon Beruniy portretining muallifi kim?
76. Quyidagi asarlardan qaysi biri Zokir Inog‘omov qalamiga mansub?
77. Tarixiy janr ustasi qaysi qatorda?
78. Toshkentdagi “Amir Temur” haykalining muallifi kim?
79. A.Savrasovning asari qaysi?
80. Natyurmort janrida ijod qiluvchi rassomlar qaysi qatorda?
81. Tasviriy san‘atda jonsiz tabiat degan mazmuni beruvchi janr qanday ataladi?
82. Dastgohli(mal’bertda) bajariladigan tasviriy san‘at asarlari qayerda quyiladi?
83. Qadimgi Misr sivilizatsiyasin qaysi daryo vohasida joylashib rivojlangan?
84. Eng dastlabki Misr ehromlari nomini aniqlang?
85. Misr va umuman Jahon tarixida inson uchun qurilgan eng mahobatli inshoot?
86. Ekster’er tushunchasi
87. Kamalakdagi ranglar nechta ?
88. Vizantiya san‘atida ilohiy obidalar interyerda hukm surgan monumental san‘ati turi?
89. «Grizayl» nima?
90. Tasviriy san‘atning qaysi turlarida postel, sous, sangina, tush kabi badiiy materiallar ishlatiladi?
91. Siluet nima?
92. “Tong” (Onalik) asarining muallifi kim?
93. “Issiqko‘lda oqshom” asarining muallifi kim?
94. Ilk bor O‘zbekistonda tasviriy san‘at maktabi qachon ochilgan?
95. “Spitamen qo‘zg‘oloni” asarining muallifi kim?
96. Amir Temur portreti muallifi kim?
97. Marina janriga oid asar qaysi qatorda?
98. Respublikaning eng qadimgi noyob san‘at asarlari qaysi joydan topilgan?
99. Tasviriy san‘atda keng tarqalgan oqimlar qaysi qatorda ko‘rsatilgan?
100. Mo‘jaz san‘at ustasi Kamoliddin Behzod qachon tavallud topgan?
101. Etyud nima?
102. Tasviriy san‘at turlari qaysi qatorda tug‘ri kursatilgan?
103. Komoliddin Behzod qanday rassom?

104. Reproduksiya nima?
105. Tabiatda mavjud bo'lgan asosiy ranglar nechta?
106. "Mona Liza Djakonda" asarining muallifi kim?
107. Tasviriy san'at fanning nechta turi bor?
108. Eskiz nima?
109. Bir mavzuda bo'lib, bir-birini mazmunini to'ldiradigan uch kartina qanday ataladi
110. O'zbekistonning eng qadimgi mashhur san'at asarlari qayerlardan topilgan?
111. Kubizm oqimida ijod qilgan rassomlar qaysi qatorda?
112. Rassom Abdulhaq Abdullayev qaysi janrda ijod qilgan
113. Harbiy harakatlar tasviri qanday janr?
114. Portret janrida ijod etgan rassomlar qaysi qatorda?
115. Grafik rassomlar qaysi qatorda?
116. Abstraksionizm oqimi qanday oqim?
117. "Pompeyning so'nggi kuni" asarining muallifi kim?
118. Baget deganda nimani tushunasiz?
119. Buyust deb nimaga aytiladi
120. Sangina, pastel, sous kabi badi-iy materiallar tasviriy san'at-ning qaysi turida qo'llaniladi
121. Rasm chizish jarayoni bosqichma-bosqich etilishini ketma-ketligini aniqlang
122. Rang tasvirda sun'iy yorug'lik nima uchun kerak?
123. Natyurmort tasvirni chizish ishi nimadan boshlanadi?
124. Ellips ufq chizig'iga nisbatan o'zgaradimi?
125. Qanday holatda silindrning yuqori qismi to'g'ri chiziqda bo'ladi?
126. Rassom oyna orqali o'z aksini tasvirlash nima deyiladi?
127. Natyurmortni masofadan qo'l bilan o'lchab olishda qanday maqsad nazarda tutiladi
128. Hajm nima yordamida aniqlanadi?
129. Yarim soya nima?
130. Sousda ishlangan ish qalam tasvirga oidmi, yoki rangtasvirga?
131. Manerizm oqimi qanday oqim?
132. Taniqli frantsuz rassomi tomonidan ishlangan "A. Samari portreti" nomli asarning muallifi kim?
133. Tasviriy san'at ustasi Leonardo da Vinchi qachon tavallud topgan?
134. Burun asosida qanday geometrik shakl yotadi ?
135. Impressionizm oqimi qaysi qatorda?
136. Tasviriy san'atda simmetriya nima?
137. Klassitsizm oqimi qaysi qatorda?
138. David haykalining muallifi kim?
139. Mashhur musavvir Kamoliddin Behzodning ustoz kim?
140. "Toj mahal" me'morchilik obidasi qaysi shaharda?
141. Abror Hidoyatov portretini kim yartgan

142. Mastixindan qaysi san'at turida ishlatiladi.
143. Sanginaning rangi qanaqa?
144. Naturani tushgan soyasi nima deb ataladi
145. Yorug'lik nima?
146. Ko'rish nuqtasi nima deb ataladi
147. Qog'oz qachon kashf etilgan?
148. Qalam tasvir barcha fanlarning asosini tashkil qiladi degan fikrning muallifi kim
149. Har qanday san'at asarining negizini nima tashkil qiladi?
150. Rasm chizishda ko'zgu nima uchun ishlatiladi?
151. "Kolizey" me'morchilik obidasi qaysi shaharda joylashgan?
152. Akademizm nima?
153. Akropolga to'g'ri ta'rif qaysi qatorda ko'rsatilgan?
154. Amfiteatr nima?
155. Gravyura so'zining ma'nosi nima?
156. Dekor so'zining ma'nosi qaysi qatorda ko'rsatilgan?
157. Galereya iborasining mazmuni qaysi qatorda to'g'ri ko'rsatilgan?
158. Ritm iborasi qaysi qatorda to'g'ri ko'rsatilgan?
159. Terrakota nima?
160. Restavratsiyaga qaysi qatorda to'g'ri ta'rif berilgan?
161. Uchta asosiy spektraviy ranglar qaysilar?
162. "Konstruksiya" so'zi qanday ma'noni anglatadi
163. Rasm chizish jarayoning birinchi bosqichida qanday vazifa bajariladi?
164. Mato yoki tasvir chizilayotgan sath, polotno, qog'oz yuzasi nima deb ataladi?
165. Odamning suyaklar tizimi nima deb ataladi?
166. Qarg'alar uchub keldi asarining muallifi kim
167. Qaysi dardan boshlab qalamtasvir haqida ma'lumotlarga ega bo'lganmiz
168. Qalamtasvirda ishlashning eng asosiy talabi bu ...?
169. Qalam tasvirda sun'iy yorug'lik nima uchun kerak?
170. Odam qulog'i qaysi yuza a'zolari profil chiziqlari orasida joylashadi?
171. Plakat so'zining ma'nosi nima?
172. Qattiq qalamlar qaysilar ?
173. Yumshoq qalamlar qaysilar?
174. Surat tekisligi nima?
175. Buyum tekisligi nima?
176. O'zbekiston gerbi muallifi kim?
177. Diptix qanday asar?
178. Buyumlar ufq chizig'i nisbatan necha holatda bo'ladi?
179. O'quv qalam tasvirida chiziladigan lab, burun, ko'z, quloq kimning haykalidan olingan?
180. Qalamtasvir darsliklari muallifi kim?

181. Har qanday san'at asarining negizini nima tashkil qiladi?
182. Odam skeleti asosan necha bo'lakga bo'linadi?
183. Proportsiya so'zining ma'nosi?
184. Detal bu?
185. Ko'cha, xiyobonlarga qo'yiladigan haykallar nima deb ataladi
186. «Lessirovka» deganda nimani tushunasiz?
187. Yirik haykaltaroshlik turi qaysi qatorda kursatilgan?
188. Ellips ufq chizig'iga nisbatan o'zgaradimi?
189. Ko'z balandligida joylashgan fazoviy tekislik nima?
190. O'q chizig'i nima?
191. Portret nima?
192. Soyalar naturaning qaysi tomonida bo'ladi?
193. Xajm nima yordamida aniqlanadi?
194. Qalam tasvir, tasviriy san'atning qaysi turiga mansub?
195. Qalam tasvir qaysi fanlar asosini tashkil etadi?
196. Uyg'onish davrining buyuk rassomi kim?
197. "Statik" so'zining ma'nosi nima?
- 198 Odam qomati necha bo'lakda o'rganiladi?
- 199 Fon bu ...?
200. Rel'ef necha xil bo'ladi?

Foydalaniladigan asosiy adabiyotlar

1. Boymetov B. "Qalamtasvir". Darslik 1-qism. - Toshkent, 2006

2. Boymetov B. “Qalamtasvir”. Darslik 2-qism. - Toshkent, 2013
3. Samadov O. “Qalamtasvir”. O‘quv qo‘llanma. Toshkent, 2013
4. Abdurasulov. “Tasviriy san’at”. O‘quv qo‘llanma. Toshkent, 2013
5. Bobonazarov Sh. “Qalamtasvir”. O‘quv qo‘llanma. “Aziz kitobxon” nashriyoti.Navoiy . 2021
6. Abdullayev. F. S. Sadiyev. S. T. “Qalamtasvir”. O‘quv qo‘llanma. “Aziz kitobxon” nashriyoti. Navoiy. 2021
7. Azizov. D. N. “Chizmatasvir”. O‘quv qo‘llanma. Toshkent. 2019

Qo‘shimcha adabiyotlar:

1. Mirziyoev SH.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollariga bag‘ishlangan majlisidagi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. Elektron resurs. Xalq so‘zi gazetasi, 2017 yil 16 yanvar № 11.

Internet saytlari

1. www.ocinka.ru;
2. www.textile-press.ru;
3. www.vgik.info;
4. www.pencil.nm.ru;
5. www.msus.org;
6. www.artacademu.spd.ru;
7. www.nbgf.intal.uz.

BAHOLASH MEZONLARI

Bitruvchi kurs talabalari Chizmatasvir fanidan topshiradilar va test natijalari quyidagicha baholanadi

	Testlar soni	5 baho	4 baho	3 baho	2 baho
		90-100 ballgacha	70-89 ballgacha	60-69 ballgacha	59 ballgacha
1	50 ta	45-50 ta to'g'ri javob	35-44ta to'g'ri javob	30-34 ta to'g'ri javob	29 ta to'g'ri javob

5 baholik	100 ballik		Baholash mezonlari
5	90-100	(a'lo)	“Talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo‘llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi, fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega” deb topilganda.
4	70-89,9	(yaxshi)	“Talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo‘llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega” deb topilganda.
3	60-69,9	(yetarli)	“Talaba olgan bilimni amalda qo‘llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega” deb topilganda.
2	0-59,9	(qoniqarsiz)	“Talaba fan dasturini o‘zlashtirmagan, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunmagan, fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega emas” deb topilganda.

Izoh: Talabalarning bilim darajasi baholash mezonlari jadvali Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi shaklidan va fanning hususiyatidan kelib chiqib to‘ldiriladi.

